

चत्वारि वाक्परिमिता पदानि तानि विदुर्ब्राह्मणा ये
मनोषिणः ।

गुहा त्रीणि निहितानि नेङ्गयन्ति तुरीयं वाचो मनुष्या
वदन्ति ॥

चत्वारि वाचः परिमितानि पदानि तानि विदुर्ब्राह्मणा ये मेधाविनो गुहायां त्रीणि
निहितानि नार्थं वेदयन्ते । गुहा गूह्येस्तुरीयं त्वरतेः । कतमानि तानि चत्वारि
पदानि । ओंकारो महाव्याहृतयश्चेत्यार्षम् । नामाख्याते चोपसर्गनिपाताश्चेति वैया-
करणाः । मन्त्रः कल्पो ब्राह्मणं चतुर्थो व्यावहारिकीति याज्ञिकाः । ऋचो यजूंषि
सामानि चतुर्थो व्यावहारिकीति नैरुक्ताः । सर्पाणां वाग्वयसां क्षुद्रस्य सरीसृपस्य
चतुर्थो व्यावहारिकीत्येके । पशुषु तूणावेषु मृगेष्वात्मनि चेत्यात्मप्रवादाः । अथापि
ब्राह्मणं भवति सा वै वाक्सृष्टा चतुर्धा व्यभवदेष्वेव लोकेषु त्रीणि पशुषु तुरीयं
या पृथिव्यां साग्नौ सा रथंतरे यान्तरिक्षे सा वायौ सा वामदेव्ये या दिवि सादित्ये
सा बृहति सा स्तनयित्नावथ पशुषु ततो या वागत्यरिच्यत तां ब्राह्मणेष्वदधुस्तस्माद्
ब्राह्मणा उभयो वाचं वदन्ति या च देवानां या च मनुष्याणामिति ॥ अथैषाक्षरस्य ॥ १ ॥

ऋचो अक्षरे परमे व्योमन्यस्मिन्देवा अधि विश्वे निषेदुः ।

यस्तन्न वेद किमुचा करिष्यति य इत्तद्विदुस्त इमे समासते ॥

ऋचो अक्षरे परमे व्यवने यस्मिन्देवा अधिनिषण्णाः सर्वे यस्तन्न वेद किं स ऋचा
करिष्यति य इत्तद्विदुस्त इमे समासत इति विदुष उपदिशति । कतमत्तदेतदक्षरम् ।
ओमित्येषा वागिति शाकपूणिर्ऋचश्च अक्षरे परमे व्यवने धीयन्ते नानादेवतेषु च
मन्त्रेषु । एतद्ध वा एतदक्षरं यत्सर्वा त्रयीं विद्यां प्रतिप्रतीति च ब्राह्मणम् ॥ १० ॥
आदित्य इति पुत्रः शाकपूणोरेषर्भवति यदेनमर्चन्ति प्रत्यृचः सर्वाणि भूतानि तस्य
यदन्यन्मन्त्रेभ्यस्तदक्षरं भवति रश्मयो ऽत्र देवा उच्यन्ते य एतस्मिन्निधिनिषण्णा इत्य-
धिदैवतम् । अथाध्यात्मं शरीरमत्र ऋगुच्यते यदेनेनार्चन्ति प्रत्यृचः सर्वाणोन्द्रियाणि
तस्य यद्विनाशिधर्म तदक्षरं भवतीन्द्रियाण्यत्र देवा उच्यन्ते यान्यस्मिन्नात्मन्येकं
भवन्तीत्यात्मप्रवादाः ॥ ११ ॥